

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету суспільних наук
_____ проф., д.пол.н. Остапець Ю.О.
« _____ » _____ 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АНАЛІТИЧНА ФІЛОСОФІЯ

Рівень вищої освіти	ОС «Магістр»
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	033 Філософія
Освітня програма	Філософія
Статус дисципліни	Обов'язкова
Мова навчання	Українська

Ужгород – 2019

Робоча програма навчальної дисципліни «Аналітична філософія» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 033 Філософія, освітньої програми «Філософія»

Розробник: к. філос. н., доцент Остапець І.Ю., доцент кафедри філософії

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри філософії

Протокол № 11 від 26 червня 2019 року

Завідувач кафедри філософії _____ к. філос. н., доц. Левкулич В.В

Схвалено науково-методичною комісією факультету суспільних наук

Протокол № _____ від « ____ » _____ 2019 р.

Голова науково-методичної комісії _____ к. і. н., доц. Стряпко І.О.

© Остапець І.Ю., 2019

©ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2019

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування Показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 5	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 150	1	1
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 5	2	2
	Лекції:	
	30	18
	Практичні (семінарські):	
	30	
Вид підсумкового контролю: іспит	Лабораторні:	
	–	
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	90	132

МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Робоча програма навчальної дисципліни «**Аналітична філософія**» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів за спеціальністю 033 «Філософія».

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Аналітична філософія**» є ознайомлення студентів з теоретичними засадами аналітичної філософії та основними напрямками її розвитку.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

1) загальних компетентностей (ЗК):

- вміння виявляти, окреслювати та вирішувати проблеми, що передбачає здатність як до нестандартного розв’язання задач, так і до розв’язання нетипових задач (ЗК-1);

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях, що передбачає оперативність і динамічність інтелектуальної реакції, стійкість у доланні пізнавальних утруднень (ЗК-2);
- здатність генерувати нові ідеї (креативність), що передбачає самостійність міркувань та умовиводів, навички інтелектуального пошуку, залучення нестандартних смислів, зокрема з іншої предметної області (ЗК-3);
- здатність бути критичним і самокритичним (ЗК-4);
- здатність до абстрактного мислення, оперативного аналізу значних масивів тексту, генералізації їх в загальну смислову структуру, формування достатньої аргументації та верифікації реальних фактологічних даних (ЗК-8);
- здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел, до ефективного використання інформаційних технологій у професійній діяльності (ЗК-11).

2) фахових компетентностей (ФК):

- знання теоретичних основ філософської науки і суміжних галузей гуманітаристики та суспільних наук (ФК-1);
- навички фахового сприйняття результатів історико-філософського аналізу та інтерпретації творів, ідей і процесів філософської традиції та використання історико-філософської спадщини в осмисленні та розв'язанні власних дослідницьких проблем (ФК-3);
- вміння використовувати методологію та пізнавальні засоби, що властиві обраній філософській спеціальності (ФК-4);
- розуміння зв'язків спеціалізації не лише з іншими напрямками філософського дискурсу, а й з різними інтелектуальними й гуманітарними практиками (ФК-5);
- Навички застосування аналітичного методу в оцінці сучасних суспільних процесів (ФК-6)
- навички критичної роботи з текстами, знання принципів та закономірностей їх інтерпретації, опанування методологією герменевтики (ФК-7)
- Здатність бути активним учасником фахової комунікації, будувати аргументи, відстоювати власну позицію (ФК-12)
- Здатність фахово прогнозувати розвиток процесів у соціально-гуманітарних сферах з урахуванням регіонального фактору (ФК-14)

ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Аналітична філософія» є опанування таких освітніх компонент (ОК) освітньо-професійної програми (ОПП):

ОК. 1.1 Методологія філософських досліджень

ОК. 2.1 Провідні тенденції філософії XXI століття

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньо-професійної програми «Філософія», вивчення навчальної дисципліни «Аналітична філософія» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Знати теоретичні основи філософської науки і суміжних галузей гуманітаристики та суспільних наук	ПРН-1
Знати актуальні проблеми сучасної філософської думки та міждисциплінарної сфери філософії	ПРН-3
Демонструвати спеціалізовані знання в межах філософської проблематики, детермінувати системну обізнаність з відповідною спеціальною літературою.	ПРН-4
Демонструвати знання принципів і закономірностей інтерпретації тексту, опанувати методологічну і філософську герменевтику.	ПРН-5
Пропонувати інноваційні розв'язання задач, прагнути самостійності міркувань та умовиводів	ПРН-8
Розуміти і використовувати методологію та сучасні аналітично-інформаційні системи та технології в обраній філософській спеціальності.	ПРН-9
Писати тексти аналітичного та публіцистичного характеру в різних науково-філософських та філософсько-літературних форматах	ПРН-15

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Аналітична філософія»:

Очікувані результати навчання	Шифр ПРН
Знати місце та роль аналітичної філософії в інтелектуальному просторі XX – XXI ст., її предмет, особливості становлення та розвитку	ПРН-1
Володіти категоріальним апаратом аналітичної філософії,	ПРН-1

розуміти зміст основних понять, в тому числі поняття «аналіз», що є засадничим у формуванні напрямку	
Знати особливості проблематики, яка поширена в аналітичній філософії сьогодні, теми дискусій та обставини які спричинили кризу напрямку в ХХІ ст.	ПРН-3
Демонструвати вміння розрізняти ключові концептуальні особливості різних течій у межах напрямку аналітичної філософії, як то «логічний атомізм», «філософія логіки», «лінгвістична філософія» тощо	ПРН-4
Вміти застосовувати одержані знання для дослідження актуальних проблем філософії мови, свідомості, практичної філософії тощо	ПРН-4
Демонструвати вміння працювати з філософсько-аналітичною літературою: першоджерелами, науковими часописами, довідниками, філософськими словниками	ПРН-5
Вести наукову дискусію аргументовано викладати свою точку зору з головних теоретичних питань курсу: об'єкту, предмету, світоглядних принципів в аналітичній філософії	ПРН-8
Розуміти походження та особливості формування різних методологій в аналітичній філософії збазованих на засадах математики, математичної логіки, мовного аналізу	ПРН-9
Здійснювати інтелектуальний пошук, володіти навичками критичного мислення та експлікації власної думки, щодо основних проблем сучасної аналітичної філософії	ПРН-9
Вміти написати текст аналітичного та публіцистичного характеру в різних науково-філософських та філософсько-літературних форматах	ПРН-15

ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- екзамен;
- письмове тестування;
- аналітичний реферат;
- презентація результатів виконаних завдань.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання роботи на семінарських заняттях						Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	разом	50	100
10	10	10	10	10	50		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання роботи на семінарських заняттях						Модульна контрольна робота	Сума
T6	T7	T8	T9	T10	разом	50	100
10	10	10	10	10	50		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	5	25
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	1	5
Реферат (аналітичне завдання)	1	10
Робота з першоджерелами		10
Модульна контрольна робота	1	50
Разом		100

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	5	25
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	1	5
Реферат (аналітичне завдання)	1	10
Робота з першоджерелами		10
Модульна контрольна робота	1	50
Разом		100

Сумарна оцінка здобувача є середнім арифметичним результатів двох модулів: $((100 + 100) / 2)$

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи.

Модульна контрольна робота складається з трьох запитань описово-аналітичного характеру.

Перше запитання покликане оцінити знання з тематичної проблематики відповідного модулю, яка надавалася на лекціях і обговорювалася на семінарських заняттях. Залежно від обсягу, послідовності викладу і орієнтуванні у тематичному матеріалі перше запитання модульної контрольної роботи максимально може бути оцінене у 10 балів.

Друге запитання має на меті оцінити розуміння основних підходів, витлумачення та обґрунтування проблематики аналітичної філософії. Залежно від послідовності викладу і орієнтуванні у тематичному матеріалі, друге запитання модульної контрольної роботи максимально може бути оцінене у 15 балів.

Третє питання модульної контрольної роботи пов'язане з аналізом джерельної бази та ідей провідних представників аналітичної філософії, має творчо-аналітичний характер і максимально може бути оцінене в 25 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю.

Відповідно до *«Положення про порядок та методу проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті»* (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання студентів оцінюється як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує студент, який:

- всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;

- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку « добре» (82-89 балів, В) – заслуговує студент, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;
- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує студент, який:

- в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;
- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;
- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує студент, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;
- виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок;
- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;
- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує студент, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється студенту, який:

- виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється студенту заочної форми навчання, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;
- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;
- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи студента протягом семестру.

Таблиця відповідності оцінок за різними шкалами

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		диференційована	недиференційована
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. ВСТУП: ЗАГАЛЬНІ УЯВЛЕННЯ ПРО АНАЛІТИЧНУ ФІЛОСОФІЮ

Аналітична філософія як феномен філософської культури ХХ століття. Витоки аналітичної філософії та проблема її взаємозв'язку з класичною філософською традицією. Проблематичність однозначного визначення аналітичної філософії. Аналітична філософія у вузькому та широкому розумінні. Поняття "аналітичний рух". Критика ототожнення аналітичної філософії з "логічним позитивізмом" та "постпозитивізмом".

Аналітична філософія як філософська мета-методологія. Класифікація інтерпретацій філософського аналізу: фреге-расселівська інтерпретація, мурівська інтерпретація, "пізньо"-вітгенштейнівська інтерпретація, стросонівська інтерпретація. Періодизація аналітичної філософії. Структура аналітичних дисциплін: "філософія логіки", епістемологічні побудови, філософія свідомості, філософія мови, філософія моралі, філософія політики. Взаємозв'язок аналітичної філософії з феноменологією, герменевтикою, структуралізмом та психоаналізом. Критика твердження про "смерть аналітичної філософії".

Література

- Решер Н. Взлет и падение аналитической философии // Аналитическая философия: становление и развитие. – М., 1998. – С.454–465.
- Рорти Р. Случайность, ирония и солидарность. – М., 1996.
- Рорти Р. Американская философия сегодня // Аналитическая философия: становление и развитие. – М., 1998. – С.433–453.
- Страуд Б. Аналитическая философия и метафизика // Аналитическая философия: Избр.тексты. – М., 1993. – С.159–174.
- Х Х Х
- Бугров В.А. Сучасна аналітична філософія: коло проблем // Вісник Київського університету імені Тараса Шевченка. Серія: Філософія. Політологія. Вип.26. – К., 1997. – С.101–106.
- Бугров В.А. Деякі роздуми про сучасну аналітичну філософію та філософський аналіз // Філософські читання пам'яті Павла Копніна (4-5 жовтня 1997 р.). – К., 1997. – С.42–48.
- Грязнов А.Ф. К публикации // Аналитическая философия: Избр.тексты. – М., 1993. – С.4–11.
- Грязнов А.Ф. Вступительная статья // Аналитическая философия: становление и развитие. – М., 1998. – С.5–16.
- История философии: Запад-Россия-Восток. Кн.3. – М., 1998.
- История философии: Запад-Россия-Восток. Кн.4. – М., 1999.

ТЕМА 2. Г.ФРЕГЕ: ФОРМУВАННЯ ВИТОКІВ АНАЛІТИЧНОЇ ФІЛОСОФІЇ

Проблема логізації математики та обґрунтування основоположень математики логічним шляхом. Критика існуючих "філософій арифметики".

Розрізнення знаку, його смислу та референції. Проблема мови. Ідеї та смисли. Концепція трьох світів: фізичного, ментального та світу абстрактних сутностей. Ідея числа та поняття. Концепція "предикативних виразів". Теорія значення. Вплив ідей Г. Фреге на формування аналітичної філософії.

Література

- Фреге Г. Мысль: логическое исследование // Фреге Г. Логические исследования. – Томск, 1997. – С.22–49.
- Фреге Г. Отрицание: логическое исследование // Логические исследования. – Томск, 1997. – С. 50–71.
- Фреге Г. Логическое исследование. Часть третья: Сложная мысль // Логические исследования. – Томск, 1997. – С. 72–96.
- Фреге Г. Логическая всеобщность (фрагмент четвертого исследования) // Логические исследования. – Томск, 1997. – С.97–102.
- Фреге Г. Смысл и денотат // Семиотика и информатика. Вып.8. – М., 1977. – С.101–120.
- Фреге Г. Шрифт понятий // Методы логических исследований. – Тбилиси, 1987. – С.83–151.
- Бирюков Б.В., Тростников В.Н. Жар холодных чисел и пафос бестрастной логики. Формализация мышления от античных времен до эпохи кибернетики. – М., 2004.
- Бурбаки Н. Очерки по истории математики. – М., 2006.
- Вейль Г. О философии математики. – М., 2005.
- Клини С.К. Математическая логика. – М., 2007.
- Светлов В.А. Философия математики. Основные программы обоснования математики XX столетия. – М., 2006.
- Суровцев В.А. Философия логики Г.Фреге в контексте аналитической философии и методологии // Фреге Г. Логические исследования. – Томск, 1997. – С.3–21.

Тема 3. Б. РАССЕЛ: "ЛОГІЧНИЙ АТОМІЗМ" ТА "ФІЛОСОФІЯ ЛОГІКИ" ЯК ПОСТАННЯ АНАЛІТИЧНОЇ ФІЛОСОФІЇ

Критика неогегельянського ідеалізму; концепція плюралізму та вчення про зовнішні відношення. Заперечення традиційної для британського емпіризму теорії про психологічну сутність філософії. Розмежування логіки та психології.

Проблема обґрунтування основоположень математики та парадокси у теорії множин. Програма логіцизму. Теорія дескрипцій та теорія типів. "Принцип абстракції" як основна процедура аналітичного методу Б. Рассела.

Доктрина "логічного атомізму". Ідея "атомарних фактів". Вчення про атомарні та молекулярні судження. Логічна та фізична структура світу. Проблема істини.

Література

- Рассел Б. Исследование значения и истины. – М., 1999.
- Рассел Б. Философия логического атомизма // Рассел Б. Философия логического атомизма. – Томск, 1999. – С. 3–108.
- Рассел Б. О пропозициях: что они собой представляют и каким образом обозначают // Рассел Б. Философия логического атомизма. – Томск, 1999. – С.109–145.
- Рассел Б. Логический атомизм // Рассел Б. Философия логического атомизма. – Томск, 1999. – С.146–167.
- Рассел Б. Логика и онтология // Рассел Б. Философия логического атомизма. – Томск, 1999. – С.168–174.
- Рассел Б. Введение в математическую философию. – М., 1996.
- Рассел Б. Дескрипции // Новое в зарубежной лингвистике. Вып. XIII. – М., 1982. – С. 41–54.
- Рассел Б. Мое философское развитие // Аналитическая философия: Избр.тексты. – М., 1993. – С.11–27.
- Рассел Б. Логический атомизм // Аналитическая философия: становление и развитие. – М., 1998. – С. 17–37.
- Х Х Х
- Богомолов А.С. Английская буржуазная философия XX века. – М., 1973.
- Бирюков Б.В., Тростников В.Н. Жар холодных чисел и пафос бестрастной логики. Формализация мышления от античных времен до эпохи кибернетики. – М., 2004.
- Бурбаки Н. Очерки по истории математики. – М., 2006.
- Вейль Г. О философии математики. – М., 2005.
- История философии: Запад-Россия-Восток. Кн.3. – М., 1998.
- Клини С.К. Математическая логика. М., 2007.
- Светлов В.А. Философия математики. Основные программы обоснования математики XX столетия. – М., 2006.
- Суровцев В.А. Логический атомизм: источники и перспективы одной коллизии // Рассел Б. Философия логического атомизма. – Томск, 1999. – С.180–191.

Тема 4. ТВОРЧИСТЬ Л.ВИТГЕНШТАЙНА ("РАННИЙ" ПЕРИОД") ЯК РОЗГОРТАННЯ АНАЛІТИЧНОЇ ФІЛОСОФІЇ

Взаємовідносини Б.Рассела й Л.Вітгенштайна та історія написання "Логіко-філософського трактату". Стиль "Трактату": романтизм та формалізм. Структура "Трактату". Теорія значення та інтуїтивна онтологія. Ідея симслю речення. Вимога аналізу речення. Смысл речення як його відношення до світу.

Імена та об'єкти. "Атомарні факти" як зв'язки між об'єктами. Співвідношення речень та фактів. "Логічні константи" та проблема істинності.

Співвідношення логіки й математики за Л. Вітгенштайном. Завдання філософії та її метод як метод аналізу. Ф.П.Рамсей: інтерпретація й розвиток ідей Б. Рассела та Л. Вітгенштайна. Дискусія про сутність аналізу: Л.С.Стеббінг, Дж.Віздом, Ч.Д.Броуд.

Література

Вайсман Ф. Витгенштейн и Венский кружок // Аналитическая философия: становление и развитие. – М., 1998. – С.44–68.

Витгенштейн Л. Логико-философский трактат // Витгенштейн Л. Философские работы. Часть I. – М., 1994. – С.1–73.

Витгенштейн Л. Tractatus Logico-Philosophicus (с параллельными комментариями В.Руднева) // Витгенштейн Л. Избранные работы. – М., 2005. – С.11–228.

Рамсей Ф. Философия // Аналитическая философия: становление и развитие. – М., 1998. – С.38–43.

Х Х Х

Бирюков Б.В., Бирюкова Л.Г. Людвиг Витгенштейн и Софья Александровна Яновская // Бирюков Б.В. Отечественная историческая, философская и логическая мысль в предвоенные, военные и первые послевоенные годы. – М., 2006. – С.202–244.

История философии: Запад-Россия-Восток. Кн.3. – М., 1998.

Козлова М.С. Философские искания Л.Витгенштейна // Витгенштейн Л. Философские работы. Часть I. – М., 1994. – С.7–21.

Руднев В. Божественный Людвиг (Жизнь Витгенштейна) // Витгенштейн Л. Избранные работы. – М., 2005. – С.419–437.

Суровцев В.А. Логический атомизм: источники и перспективы одной коллизии // Рассел Б. Философия логического атомизма. – Томск, 1999. – С.180–191.

Тема 5. АПОФЕОЗ ТА ЗАНЕПАД ДОМІНУВАННЯ ФРЕГЕ-РАССЕЛІВСЬКОЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ АНАЛІЗУ. ЛОГІЧНИЙ ПОЗИТИВІЗМ ТА ЙОГО КРИТИКИ

Взаємозв'язок 2-го позитивізму та "логічного" позитивізму. Багатозначність поняття "логічний позитивізм" та розмаїтість даної філософської школи. Історія та склад "Віденського кола". Еволюція поглядів представників "логічного позитивізму". Львівсько-Варшавська школа філософії. "Трактат" Л. Вітгенштайна та "логічний позитивізм".

Зведення філософії до логічного аналізу мови науки. Принцип демаркації та антиметафізична настанова. Принцип верифікації та емпіричний редуccionізм. Концепція "протокольних суджень". Логічний конвенціоналізм. Ідея фізикалізму. Синтаксичний, семантичний та прагматичний аналіз.

А. Дж. Аєр: "логічний" позитивізм на британському емпіристському ґрунті. Багатозначні логіки та проблема філософського аналізу. Теорема К.Геделя та проблема логіцистського аналізу мови. А.Тарський: розрізнення логіки й металогіки; "семантична" концепція істини.

Аналітична філософія свідомості Г.Фейгла. Застосування логічної та аналітичної методології в гуманітарному знанні: "логіка пояснення" К.Г.Гемпеля.

В.О.Куайн: критика позитивізму; заперечення розмежування аналітичних і синтетичних суджень; відкидання редуccionізму; теза Дюгема-Куайна; принцип "онтологічної відносності".

Література

- Айер А.Д. Язык, истина и логика // Аналитическая философия: Избр. тексты. – М., 1993. – С.50–66.
- Вайсман Ф. Витгенштейн и Венский кружок // Аналитическая философия: становление и развитие. – М., 1998. – С.44–68.
- Гемпель К.Г. Исследования по логике подтверждения // Аналитическая философия: становление и развитие. – М., 1998. – С.32–88.
- Гемпель К.Г. Логика объяснения // Аналитическая философия: становление и развитие. – М., 1998. – С.89–146.
- Гемпель К.Г. Дилемма теоретика: исследования логики построения теории // Аналитическая философия: становление и развитие. – М., 1998. – С.147–215.
- Гемпель К.Г. Мотивы и "охватывающие" законы в историческом объяснении // Философия и методология истории. – М., 1977. – С.72–94.
- Гемпель К.Г. Функция общих законов в истории // Гемпель К.Г. Логика объяснения. – М., 1998. – С.16–31.
- Карнап Р. Преодоление метафизики логическим анализом языка // Аналитическая философия: становление и развитие. – М., 1998. – С.69–89.

- Куайн У. Вещи и их место в теориях // Аналитическая философия: становление и развитие. – М., 1998. – С.322–342.
- Куайн У. Слово и объект // Новое в зарубежной лингвистике. Вып. XVIII. – М., 1986. – С.24–98.
- Куайн У. Референция и модальность // Новое в зарубежной лингвистике. Вып. XIII. – М., 1987. – С.87–108.
- Куайн У. Онтологическая относительность // Современная философия науки: Хрестоматия. – М., 1996. – С.40–61.
- Рейхенбах Г. Философия пространства и времени. – М., 2003.
- Тарский А. Семантическая концепция истины и основания семантики // Аналитическая философия: становление и развитие. – М., 1998. – С.90–129.
- Шлик М. Поворот в философии // Аналитическая философия: Избр. тексты. – М., 1993. – С.28–33.
- Шлик М. О фундаменте познания // Аналитическая философия: Избр. тексты. – М., 1993. – С.33–50.
- Вейнгартнер П. Фундаментальные проблемы теорий истины. – М., 2005.
- Воленский Ян. Львовско-Варшавская школа. – М., 2004.
- Крафт В. Венский кружок. Возникновение неопозитивизма. – М., 2003.

Тема 6. АНАЛІТИЧНА ФІЛОСОФІЯ ДЖ.Е.МУРА

Критика неогегельянського ідеалізму. Ідея поняття як об'єкту мислення: розрив з традицією британського емпіризму. Проблема "знання".

Проблема реальності та її захисту. Аналіз відчуттів. Аналіз як аналіз виразів та вживання слів. Захист "здорового глузду". Проблема віри. Проблема істини. Синонімія. Аналіз як завдання філософії. Гасло "Чіткість та ясність".

Етика Дж. Мура як застосування аналізу до моральнісних суджень.

Література

- Малкольм Н. Мур и обыденный язык // Аналитическая философия: Избр. тексты. – М., 1993. – С.84–99.
- Мур Дж.Э. PRINCIPIA ETHICA // Мур Дж.Э. Природа моральной философии. – М., 1999. – С.22–222.
- Мур Дж.Э. Этика // Мур Дж.Э. Природа моральной философии. – М., 1999. – С.224–326.
- Мур Дж.Э. Природа моральной философии // Мур Дж.Э. Природа моральной философии. – М., 1999. – С.328–346.
- Мур Дж.Э. Доказательство внешнего мира // Аналитическая философия: Избр. тексты. – М., 1993. – С.66–84.
- Мур Дж.Э. Защита здравого смысла // Аналитическая философия: становление и развитие. – М., 1998. – С.130–154.

Бугров В.А. Джордж Едвард Мур і аналітична філософія ХХ століття // Вісник Київського університету імені Тараса Шевченка. Серія: Філософія. Політологія. Вип. 28. – К., 1998. – С. 8–9.
Грязнов А.Ф., Коновалова Л.В. У истоков метаэтики // Мур Дж.Э. Природа моральной философии. – М., 1999. – С.5–20.
История философии: Запад-Россия-Восток. Кн.3. – М., 1998.

Тема 7. Л. ВІТГЕНШТАЙН ТА ФІЛОСОФІЯ БУДЕННОЇ МОВИ

"Філософські дослідження" Л. Вітгенштайна: розрив з логічним атомізмом та переорієнтація філософської концепції. Концепція "мовних ігр". Концепція "сімейних схожостей". Філософія як терапія, аналіз як терапевтична процедура. Проблема розуміння. Концепція буденної мови як площини філософського аналізу. Теорія знання.

Дж.Віздом: типологія суперечок; звернення до метафізики, мистецтва, релігії та психології; проблема сутності аналізу. Г.Райл: аналіз як завдання філософії; сутність аналізу як пошуку причин невірнього слововживання; уникнення нерозуміння та роз'яснення проблем як завдання аналізу; концепція "ментальних понять"; дослідження мотивацій.

Дж.Л.Остин: формування лінгвістичного аналізу; філософія "буденної мови"; теорія "мовленневих актів"; розрізнення локутивних, іллокутивних та перлокутивних актів.

П.Ф.Стросон: обґрунтування індукції; критика філософії Б. Рассела; розрізнення речення та його вживання; пошук "концептуальних схем" мови та свідомості; повернення до класичної філософії. М.Лазоревіц: психоаналітична філософія буденної мови. Н.Малкольм: "аналіз снів" як розробка ідей Л. Вітгенштайна.

Література

Витгенштейн Л. Философские исследования // Витгенштейн Л. Философские работы. Часть I. – М., 1994. – С.75–319.
Малкольм Н. Состояние сна. – М., 1993.
Малкольм Н. Мур и обыденный язык // Аналитическая философия: Избр.тексты. – М., 1993. – С.84–99.
Остин Дж. Как совершать действия при помощи слов? // Остин Дж. Избранное. – М., 1999. – С.13–135.
Остин Дж. Смысл и сенсibiliи // Остин Дж. Избранное. – С.139–244.
Остин Дж. Чужое сознание // Остин Дж. Избранное. – С. 247–289.
Остин Дж. Истина // Остин Дж. Избранное. – С.290–307.
Остин Дж. Значение слова // Остин Дж. Избранное. – С.308–326.

Остин Дж.Л. Слово как действие // Новое в зарубежной лингвистике. Вып. XVII. – М., 1986. – С.22–129.

Райл Г. Понятие сознания. – М., 2000.

Райл Г. Обыденный язык // Аналитическая философия: становление и развитие. – М., 1998. – С.155–173.

Стросон П.Ф. О референции // Новое в зарубежной лингвистике. Вып. XIII. – М., 1982. – С.55–86.

Стросон П.Ф. Идентифицирующая референция и истинное значение // Новое в зарубежной лингвистике. Вып. XIII. – М., 1982. – С.109–133.

Стросон П.Ф. Намерение и конвенции в речевых актах // Новое в зарубежной лингвистике. Вып. XVII. – М., 1986. – С.130–150.

Стросон П. Значение и истина // Аналитическая философия: становление и развитие. – М., 1998. – С.213–230.

Философия языка (Дж.Остин., П.Ф.Стросон, Г.П.Грайс, Н.Хомский, Д.Катц, Х.Путнам, Н.Гудман) / Ред.-сост. Дж.Р.Серль. – М., 2004.

Чизолм Р. Философы и обыденный язык // Аналитическая философия: Избр. тексты. – М., 1993. – С.100–105.

Х Х Х

Бирюков Б.В., Бирюкова Л.Г. Людвиг Витгенштейн и Софья Александровна Яновская // Бирюков Б.В. Отечественная историческая, философская и логическая мысль в предвоенные, военные и первые послевоенные годы. – М., 2006. – С.202–244.

История философии: Запад-Россия-Восток. Кн.3. – М., 1998.

Козлова М.С. Философские искания Л.Витгенштейна // Витгенштейн Л. Философские работы. Часть I. М., 1994. – С. 7–21.

Руднев В. Божественный Людвиг (Жизнь Витгенштейна) // Витгенштейн Л. Избранные работы. – М., 2005. – С.419–437.

Соболева М.Е. Аналитическая философия языка в Германии // Соболева М.Е. Философия как "критика языка" в Германии. – СПб., 2005. – С.183–220.

Тема 8. СУЧАСНА АНАЛІТИЧНА ФІЛОСОФІЯ: ПРЕДСТАВНИКИ, ПРОБЛЕМИ ТА СУПЕРЕЧНОСТІ

М.Уайт: ідея аналізу як захисту прагматичного лібералізму; критика формалізму та обґрунтування аналітичної історіографії. Н.Гудмен: онтологічний релятивізм та методологічний релятивізм; плюралістична картина світу; захист естетичного сприйняття світу.

Х.Патнем: онтологічна філософія науки; критика "метафізичного реалізму"; критика традиційних концепцій істини та визначення істини як раціональної прийнятності суджень; плюралістичність істини; історична й культурна обумовленість раціональності.

Д.Девідсон: роль каузальних понять в описі людських вчинків; мова як світ людської життєдіяльності. М.Дамміт: дослідження філософії Фреге як

основи аналітичної філософії; мова як предмет аналізу; логіцизм у мові. П.Грайс: розвиток філософії Остіна; теорія значення; психосемантичний зміст концепції. Теорія метафори в лінгвістичній філософії М.Блека.

Проблема свідомості в сучасній аналітичній філософії: елімінативізм П.Черчленда; інтенціональна позиція Д.Деннета; "перевідкриття свідомості" Дж.Сьорла; концептуальний аналіз свідомості Е.Кенні. Критика аналітичної філософії та твердження про її "смерть": Н.Решер та Р.Рорті.

Література

- Армстронг Д.М. Материалистическая теория сознания // Аналитическая философия: Избр. тексты. – М., 1993. – С.121–131.
- Блэк М. Метафора // Теория метафоры: Сборник. – М., 1990. – С.153–172.
- Грайс П. Логика и речевое общение // Новое в зарубежной лингвистике. Вып. XVI. – М., 1985. – С.217–237.
- Гудмен Н. Метафора – работа по совместительству // Теория метафоры: Сборник. – М., 1990. – С.194–200.
- Даммит М. Истина // Аналитическая философия: становление и развитие. – М., 1998. – С.191–212.
- Деннет Д. Онтологическая проблема сознания // Аналитическая философия: становление и развитие. – М., 1998. – С.360–375.
- Дэвидсон Д. Что означают метафоры // Теория метафоры: Сборник. – М., 1990. – С.173–177.
- Дэвидсон Д. Истина и значение // Новое в зарубежной лингвистике. Вып. XVIII. – М., 1986. – С.99–120.
- Дэвидсон Д. Общение и конвенциональность // Философия, логика, язык. – М., 1987. – С.213–233.
- Дэвидсон Д. Материальное сознание // Аналитическая философия: Избр. тексты. – М., 1993. – С.131–144.
- Дэвидсон Д. Об идее концептуальной схемы // Аналитическая философия: Избр. тексты. – М., 1993. – С.144–159.
- Дэвидсон Д. Метод истины в метафизике // Аналитическая философия: становление и развитие. – М., 1998. – С.343–359.
- Патнем Х. Введение к книге "Реализм и разум" // Современная философия науки. – М., 1996. – С.209–220.
- Патнем Х. Философы и человеческое понимание // Современная философия науки. – М., 1996. – С.221–246.
- Патнем Х. Значение и референция // Новое в зарубежной лингвистике. Вып. XIII. – М., 1982. – С.377–390.
- Патнем Х. Реализм с человеческим лицом // Аналитическая философия: становление и развитие. – М., 1998. – С.466–494.
- Патнем Х. Почему существуют философы? // Аналитическая философия: становление и развитие. – М., 1998. – С.495–509.

- Решер Н. Взлет и падение аналитической философии // Аналитическая философия: становление и развитие. – М., 1998. – С.454–465.
- Рорти Р. Случайность, ирония и солидарность. – М., 1996.
- Рорти Р. Американская философия сегодня // Аналитическая философия: становление и развитие. – М., 1998. – С.433–453.
- Серл Дж.Р. Метафора // Теория метафоры: Сборник. – М., 1990. – С.307–341.
- Серл Дж.Р. Референция как речевой акт // Новое в зарубежной лингвистике. Вып. XIII. – М., 1982. – С.179–202.
- Серл Дж.Р. Природа интенциональных состояний // Философия, логика, язык. – М., 1987. – С.96–126.
- Серл Дж.Р., Вандервекен Д. Основные понятия исчисления речевых актов // Новое в зарубежной лингвистике. Вып. XVIII. – М., 1986. – С.242–263.
- Серл Дж.Р. Что такое речевой акт? // Новое в зарубежной лингвистике. Вып. XVII. – М., 1986. – С.151–169.
- Серл Дж.Р. Классификация иллокутивных актов // Новое в зарубежной лингвистике. Вып. XVII. – М., 1986. – С.170-194.
- Серл Дж.Р. Косвенные речевые акты // Новое в зарубежной лингвистике. Вып. XVII. – М., 1986. – С.195-222.
- Серл Дж.Р. Перевернутое слово // Вопросы философии. – 1992. – № 4. – С.38–69.
- Серл Дж.Р. Мозг, сознание и программы // Аналитическая философия: становление и развитие. – М., 1998. – С. 376–400.
- Философия языка (Дж.Остин., П.Ф.Стросон, Г.П.Грайс, Н.Хомский, Д.Катц, Х.Путнам, Н.Гудман). Ред.-сост. Дж.Р.Серль. – М., 2004.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма					заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Змістовий модуль 1												
Тема 1. Вступ: загальні уявлення про аналітичну філософію	18	2	4			12	20	2				18
Тема 2. Г. Фреге: формування витоків аналітичної філософії	20	4	4			12	20	2				18
Тема 3. Б. Рассел: «логічний атомізм» та «філософія логіки» як постання аналітичної філософії	20	4	4			12	20	2				18
Тема 4. Творчість Л.	18	4	2			12	22	4				18

Вітгенштайна (ранній період) як розгортання аналітичної філософії												
Разом за змістовим модулем 1	76	14	14			48	82	10				72
Змістовий модуль 2												
Тема 5. Апофез та занепад домінування фреґге-расселівської інтерпретації аналізу. Логічний позитивізм та його критики	18	4	4			10	17	2				15
Тема 6. Аналітична філософія Дж. Е. Мура.	18	4	4			10	17	2				15
Тема 7. Л. Вітгенштайн та філософія буденної мови	20	4	4			12	17	2				15
Тема 8. Сучасна аналітична філософія: представники, проблеми, суперечності	18	4	4			10	17	2				15
Разом за змістовим модулем 2	74	16	16			42	68	8				60
Усього годин	150	30	30			90	150	18				132

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ: загальні уявлення про аналітичну філософію	2
2	Г. Фреґге: формування витоків аналітичної філософії	4
3	Б. Рассел: «логічний атомізм» та «філософія логіки» як постання аналітичної філософії	4
4	Творчість Л. Вітгенштайна (ранній період) як розгортання аналітичної філософії	4
5	Апофез та занепад домінування фреґге-расселівської інтерпретації аналізу. Логічний позитивізм та його критики	4
6	Аналітична філософія Дж. Е. Мура	4
7	Л. Вітгенштейн та філософія буденної мови	4
8	Сучасна аналітична філософія: представники, проблеми, суперечності	4
	Разом	30

САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Вступ: загальні уявлення про аналітичну філософію	12	18
2	Г. Фреґге: формування витоків аналітичної філософії	12	18
3	Б. Рассел: «логічний атомізм» та «філософія логіки» як постання аналітичної філософії	12	18
4	Творчість Л. Вітгенштейна (ранній період) як розгортання аналітичної філософії	12	18
5	Апофез та занепад домінування фреґге-расселівської інтерпретації аналізу. Логічний позитивізм та його критики	10	15
6	Аналітична філософія Дж. Е. Мура	10	15
7	Л. Вітгенштайн та філософія буденної мови	12	15
8	Сучасна аналітична філософія: представники, проблеми, суперечності	10	15
	Всього	90	132

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Витоки аналітичної філософії, її предметне поле та методологічний інструментарій.
2. Історико-філософські «обриси» аналітичної філософії.
3. Аналітичність як «стилістика» філософського дослідження.
4. Г. фон Вріґт та його розуміння історії аналітичного руху.
5. Особливості розуміння «ментального» у Ф. Brentano.
6. Значення та смисл особових імен та речень у логічній семантиці Г. Фреґге.
7. Реалізм «здорового глузду» Дж. Е. Мура.
8. «Спростування ідеалізму» Дж. Е. Мура
9. Проблема критеріїв верифікації знання.
10. Логічний атомізм Б. Рассела.
11. Стилістика та основні ідеї «Логіко-філософського трактату» Л. Вітгенштайна.
12. Розуміння категорії «досвід» у філософії М. Шліка.
13. Сутність та завдання науки за М. Шліком.
14. Робота «Простір і час у сучасній фізиці» М. Шліка.
15. Основні ідеї «Логічної побудови світу» Р. Карнапа.
16. Основні ідеї «Єдності науки» Р. Карнапа.
17. «Лінгвістичний поворот» у філософії ХХ століття.
18. Проблема аналізу повсякденної мови (Дж. Уїздом та Г. Райл).
19. Теорія мовних актів Дж. Остіна.
20. Різниця між «знанням» та «обіцянням» як опозиція «констатації» та «перформативності» в філософії Дж. Остіна.

21. Стадії утворення мови у межах «міфу про виникнення мови» П. Грайса.
22. Теорія мовних актів Дж. Сьорла.
23. Співвідношення між інтенціоналізмом та репрезентаціонізмом.
24. Аналітична філософія та герменевтика (К.-О. Апелъ).
25. Зняття опозиції між теоретичною та практичною філософією у межах трансцендентальної прагматики К.-О. Апеля.
26. Структура аналітичних дисциплін.
27. Оцінка аналітизму його представниками та противниками: критичний розгляд.
28. Ідея побудови "філософії арифметики": вчення про знаки, смисли та референцію.
29. Теорія значення у концепції Г.Фреге.
30. Ідея "філософії логіки" Б.Рассела. Програма логіцизму.
31. "Логічний атомізм" Б.Рассела
32. Вчення про істину в логіцистській філософії Б.Рассела.
33. «Логіко-філософський трактат» Л.Вітгенштайна: уявлення про метод та завдання філософії.
34. Концепція "фактів", речень та логічних констант (Л.Вітгенштайн).
35. Співвідношення логіки, математики й філософії (Л.Вітгенштайн).
36. Уявлення про завдання філософії та антиметафізична настанова у логічному позитивізмі.
37. Принципи демаркації та верифікації, емпіричний редуціонізм та теорія "протокольних суджень".
38. Еволюція програм аналізу: синтаксичний-семантичний-прагматичний аналіз.
39. Ідеї аналізу у творчості представників Львівсько-Варшавської школи.
40. Британський логічний позитивізм.
41. Аналітичні процедури в гуманітарному пізнанні (К.Г.Гемпель).
42. Критика позитивістських ідей у концепції О.Куайна.
43. Програма захисту "здорового глузду" Дж.Е.Мура. Аналіз як завдання та метод філософії.
44. Етика Дж.Е. Мура: застосування аналітичного методу.
45. Зміна орієнтації філософствування Л.Вітгенштайна.
46. "Теорія мовленнєвих актів" Дж.Остіна.
47. Аналітичний метод у концепції П.Ф.Стросона.
48. Ідеї аналізу в концепції М.Уайта.
49. Аналітична концепція Н.Гудмена.
50. Аналітична філософія науки Х.Патнема.
51. Концепція мови у філософії Д.Девідсона.
52. Оцінка аналітичної філософії М.Даммітом.
53. Психосемантика П.Грайса.
54. Лінгвістична філософія М.Блека.
55. Аналіз свідомості: П.Черчленд, Д.Деннет, Дж.Сьорл, Е.Кенні.
56. Критика аналітичної філософії: Н.Решер, Р.Рорті.

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).

(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____

(підпис) (Прізвище

ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).

(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____

(підпис) (Прізвище

ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).

(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____

(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).

(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____

(підпис) (Прізвище

ініціали)